

18 września 2018 r.

**Komunikat z 404. posiedzenia
Komisji Nadzoru Finansowego w dniu 18 września 2018 r.**

W czterysta czwartym posiedzeniu Komisji Nadzoru Finansowego (KNF) wzięli udział:

- Andrzej Diakonow – Zastępca Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego,
- Marcin Pachucki – Zastępca Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego,
- Marcin Obroniecki – Przedstawiciel ministra właściwego ds. instytucji finansowych¹,
- Mariusz Haładaj – Przedstawiciel ministra właściwego ds. gospodarki²,
- Andrzej Kaźmierczak – Członek Zarządu Narodowego Banku Polskiego,
- Zdzisław Sokal – Przedstawiciel Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej³.

1. Komisja jednogłośnie wyraziła zgodę na powołanie:

- Andrzeja Wojciecha Kopcia na stanowisko Prezesa Zarządu Polskiego Banku Spółdzielczego w Ciechanowie,
- Roberta Łosia na stanowisko Prezesa Zarządu SALTUS Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych,
- Witolda Czechowskiego na stanowisko Członka Zarządu Vienna Life Towarzystwa Ubezpieczeń na Życie SA Vienna Insurance Group odpowiedzialnego za zarządzanie ryzykiem.

2. Komisja jednogłośnie zezwoliła na połączenie Banku Spółdzielczego Rzemiosła w Krakowie (Bank przejmujący) z Bankiem Spółdzielczym w Dębicy (Bank przejmowany).

3. Komisja jednogłośnie zezwoliła na połączenie Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo – Kredytowej Wisła (Kasa przyłączająca) ze Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo – Kredytową w Elektrowni Bełchatów (Kasa przyłączana).

4. Komisja jednogłośnie przekazuje do publicznej wiadomości informację, że poczynione w ramach działań nadzorczych ustalenia pozwoliły KNF w dniu 14 września 2018 r. na wszczęcie postępowania administracyjnego w przedmiocie nałożenia na Alior Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie (dalej „Alior Bank SA”) kary pieniężnej, na podstawie art. 167 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 167 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (dalej „ustawa o obrocie instrumentami finansowymi”) w brzmieniu obowiązującym przed wejściem w życie ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym oraz w brzmieniu obowiązującym przed wejściem w życie ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o zmianie ustawy o obrocie

instrumentami finansowymi oraz niektórych innych ustaw, w związku z podejrzeniem naruszenia przez Alior Bank SA między innymi przepisów:

- a) art. 74b ust. 2 w związku z art. 74b ust. 1, art. 73 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi w związku z brakiem zawarcia pisemnych umów dotyczących świadczenia usług maklerskich,
- b) art. 83a ust. 3 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi w związku ze świadczeniem usług maklerskich bez uwzględnienia najlepiej pojętego interesu klienta,
- c) art. 76 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi w związku z przekazywaniem klientom bez uprzedniego zawarcia z nimi umów o doradztwo inwestycyjne, pisemnych rekomendacji dotyczących instrumentów finansowych,

w związku z zapisami na certyfikaty inwestycyjne funduszy: WI Inwestycje Selektywne Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych, SGB WI Lasy Polskie Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych, WI Inwestycje Rolne Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych, WI Vivante Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych.

5. Komisja jednogłośnie nałożyła na X-TRADE BROKERS Dom Maklerski Spółka Akcyjna (dalej „X-TRADE BROKERS”) karę pieniężną w wysokości 9,9 miliona złotych, na podstawie art. 167 ust. 2 pkt 1 w związku z art. 167 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi w brzmieniu obowiązującym przed wejściem w życie ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym, za istotne naruszenie między innymi art. 83a ust. 3 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi w związku ze świadczeniem usług maklerskich bez uwzględnienia najlepiej pojętego interesu klienta.

X-TRADE BROKERS w ramach prowadzenia działalności maklerskiej w zakresie wykonywania zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych na rachunek dającego zlecenie oferował swoim klientom możliwość inwestowania na rynku OTC instrumentów pochodnych (tzw. rynek forex), w modelu „*market maker*” - był wystawcą instrumentów finansowych na platformie transakcyjnej oraz odpowiadał za bieżące kwotowanie ich cen. Ww. podmiot monitorował odchylenia cenowe zapewniając, aby ceny transakcyjne nie odbiegały znacząco od cen instrumentów bazowych. X-TRADE BROKERS stosował w systemach transakcyjnych niesymetryczne ustawienie parametru *deviation*, wprowadzając ograniczenie odchylenia ceny z chwili złożenia zlecenia od ceny z momentu realizacji zlecenia, w przypadku zmiany ceny kierunkowo korzystnej dla klienta, natomiast pozostawił bez ograniczeń odchylenie ceny ze zlecenia od ceny z momentu realizacji zlecenia, w przypadku zmiany ceny danego waloru na niekorzyść klienta. Ponadto w odniesieniu do określonej kategorii klientów podlegających obserwacji przez Dział

Tradingu, jako narzędzie służące dodatkowej weryfikacji ceny w złożonych przez nich zleceniach X-TRADE BROKERS stosował ustawiony na jednej z platform transakcyjnych tzw. parametr *delay*, powodujący w praktyce wstrzymywanie egzekucji zleceń takich klientów na czas określony tym parametrem wyrażony w milisekundach.

W toku postępowania ustalono, że:

- w okresie od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 maja 2015 r. X-TRADE BROKERS stosował niesymetryczne ustawienie parametru *deviation* w ramach egzekucji zleceń klientów w modelu *instant* (gdzie zagwarantowano, że realizacja zlecenia nastąpi po cenie zawartej w zleceniu) w sposób, który skutkowało tym, że realizował zlecenia klientów w przypadku zmiany ceny danego instrumentu finansowego w sposób korzystny dla X-TRADE BROKERS (jako drugiej strony transakcji), a odrzucał powyżej ustalonego parametru zlecenia klientów w przypadku zmiany ceny w sposób dla klienta korzystny, a niekorzystny dla X-TRADE BROKERS,
- X-TRADE BROKERS nie informował potencjalnych klientów o dokładnym sposobie świadczenia usług maklerskich wykonywania zleceń w modelu *instant*, w zakresie stosowania parametru *deviation* – w okresie od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 6 marca 2016 r., w zakresie jego niesymetrycznego ustawienia – w okresie od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 maja 2015 r. oraz w zakresie stosowania opóźnienia realizacji zleceń wybranych klientów (stosowanie parametru *delay*) – w okresie od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 15 marca 2016 r.

Fundamentalną zasadą z punktu widzenia sposobu postępowania firmy inwestycyjnej w relacjach z klientami jest obowiązek działania w zgodzie z najlepiej pojętym interesem klientów. Zasada ta dotyczy również stadium przedkontraktowego, czyli relacji firmy inwestycyjnej z potencjalnym klientem. W praktyce oznacza to, że firma inwestycyjna powinna w odniesieniu do klientów dokładać najwyższej staranności jakiej można wymagać od podmiotu zawodowo wykonującego działalność, a obowiązek działania z uwzględnieniem najlepiej pojętego interesu klienta jest podstawowym elementem treści każdej czynności maklerskiej z katalogu usług maklerskich. Z normatywnego ujęcia kategorii najlepiej pojętego interesu klienta wynikają konsekwencje polegające na tym, że kryterium to podlega ocenie obiektywnej, co oznacza, że firma inwestycyjna interes każdego klienta lub potencjalnego klienta powinna traktować w wymiarze najwyższej staranności. Na gruncie niniejszej sprawy dotyczy to stosowania przez X-TRADE BROKERS niesymetrycznego ustawienia parametru *deviation* zaburzającego równowagę stron transakcji w sposób niekorzystny dla klientów oraz powinności co do rzetelnej, zrozumiałej i kompletnej informacji kierowanej do potencjalnych klientów w zakresie dokładnego sposobu wykonywania ich zleceń w modelu *instant*. Tylko taka informacja zapewnia bowiem potencjalnemu klientowi najpełniejszą, czyli zgodną z jego najlepiej pojętym interesem wiedzę umożliwiającą podjęcie świadomej decyzji inwestycyjnej i daje podstawy do rzetelnej oceny świadczonej usługi maklerskiej.

6. Komisja, po ponownym rozpatrzeniu sprawy, jednogłośnie uchyliła w części decyzję KNF z dnia 18 maja 2018 r. w zakresie nakładającą administracyjną karę pieniężną na Powszechny Zakład Ubezpieczeń SA w wysokości 800 tysięcy złotych za naruszenia art. 14 ust. 1 - 3 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych. Sankcja za naruszenia dotyczy przypadków opóźnień w przyznaniu i wypłacie odszkodowań lub niedopełnieniu obowiązków informacyjnych w latach 2013 - 2014. W zakresie wymiaru kary Komisja uwzględniła, że Powszechny Zakład Ubezpieczeń SA wdrożył odpowiednie procedury oraz środki zaradcze w celu usprawnienia procesu likwidacji szkód. W wyniku ponownego rozpoznania sprawy Komisja ustaliła ponadto, że w czterech przypadkach opóźnień zachodzi konieczność umorzenia postępowania administracyjnego prowadzonego wobec Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń SA. Okoliczność w postaci umorzenia postępowania administracyjnego wpłynęła na zmniejszenie nałożonej na Powszechny Zakład Ubezpieczeń SA kary pieniężnej, której wysokość została ustalona na poziomie 750 tysięcy złotych.
7. Komisja, po ponownym rozpatrzeniu sprawy, jednogłośnie uchyliła w całości decyzję KNF z dnia 9 stycznia 2018 r. nakładającą administracyjną karę pieniężną na Towarzystwo Ubezpieczeń i Reasekuracji „WARTA” SA w wysokości 390 tysięcy złotych za naruszenia art. 14 ust. 1 - 3 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych. Sankcja dotyczyła przypadków opóźnień w przyznaniu i wypłacie odszkodowań lub niedopełnieniu obowiązków informacyjnych w latach 2013-2015. W zakresie wymiaru kary Komisja uwzględniła, że Towarzystwo Ubezpieczeń i Reasekuracji „WARTA” SA wdrożyło odpowiednie procedury oraz środki zaradcze w celu usprawnienia procesu likwidacji szkód. W wyniku ponownego rozpoznania sprawy Komisja dokonała zmian w zakresie ustaleń faktycznych dotyczących postępowań likwidacyjnych w sprawach siedmiu poszkodowanych. Mając na uwadze 5 przypadków, w których terminy opóźnień w zakończeniu postępowań likwidacyjnych okazały się krótsze niż wskazane w decyzji, Komisja rozpatrzyła tę okoliczność na korzyść Strony w toku postępowania prowadzonego z wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy, ustalając wysokość nałożonej kary pieniężnej na poziomie 380 tysięcy złotych.
8. Komisja jednogłośnie utrzymała w całości decyzję KNF z dnia 25 kwietnia 2017 r. w przedmiocie nałożenia na osobę fizyczną (dalej: „Strona”) kary pieniężnej w wysokości 20 tysięcy złotych na podstawie art. 96 ust. 6 ustawy o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych, za rażące naruszenie obowiązków informacyjnych przez spółkę publiczną w okresie pełnienia przez Stronę funkcji członka zarządu spółki publicznej w związku z publikacją raportu okresowego.

Ustalone przez KNF okoliczności tej sprawy wskazują, że spółka publiczna przekazała w sposób nienależyty raport okresowy, co stanowiło rażące naruszenie obowiązków informacyjnych określonych w art. 56 ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy o ofercie.

9. Komisja zapoznała się:

- z informacją na temat testów warunków skrajnych zakładów ubezpieczeń/reasekuracji za rok 2017,
- z informacją na temat reasekuracji krajowych zakładów ubezpieczeń oraz zdarzeń katastroficznych w 2017 r.

10. Kolejne posiedzenia Komisji zaplanowane są na:

- 2 października 2018 r.,
- 16 października 2018 r.,
- 30 października 2018 r.,
- 6 listopada 2018 r.,
- 20 listopada 2018 r.,
- 4 grudnia 2018 r.,
- 18 grudnia 2018 r.

¹ M. Obroniecki nie brał udziału w omawianiu i głosowaniu spraw opisanych w pkt. 4 i 6 komunikatu.

² M. Haładyj nie brał udziału w głosowaniu sprawy opisanej w pkt. 3 komunikatu oraz nie brał udziału w omawianiu i głosowaniu spraw opisanych w pkt. 4 i 6 komunikatu.

³ Z. Sokal nie brał udziału w omawianiu i głosowaniu spraw opisanych w pkt. 5 i 7 komunikatu.